

MAALİ ALMEIDA'NIN
YEDİ AY DÖNÜMÜ

SHEHAN KARUNATILAKA

ÇEVİREN: KEREM IŞIK

livefa
yayınevi

Shehan Karunatilaka, ikinci romanı Maali Almeida'nın Yedi Ay Dönümü ile 2022 yılında Booker Ödülü'ne değer görülmüştür. İlk romanı Chinaman (2011) Commonwealth Ödülü ve Gratiaen Ödülü'nü kazanmıştır. Sri Lanka'da doğan Karunatilaka eğitimini Yeni Zelanda'da tamamlamış ve Londra, Amsterdam ve Singapur'da yaşamıştır. Ailesi, gitarları ve anlatacağı yeni hikâyelerine dair notlarıyla birlikte yaşamını Kolombo'da sürdürmektedir.

Kerem Işık, 1976, İzmir doğumlu. Üniversitede Kimya Mühendisliği okudu. "Kaos" üzerine yaptığı tez çalışmasıyla Fizik yüksek lisansını tamamladı. Öyküleri *kitap-lık*, *Varlık*, *Notos Öykü*, *Eşik Cini*, *Özgür Edebiyat* dergilerinde yayımlandı. İlk kitabı *Aslında Cennet de Yok* 2010 yılında Yapı Kredi Yayınları etiketiyle yayımlandı. İkinci kitabı *Toplum Böceği* ile 2012 *Haldun Taner Öykü Ödülü*'ne layık görüldü. 2015 yılında üçüncü öykü kitabı *Iskalkı Karnaval*, 2020 yılındaysa ilk romanı *Dünyanın Güçlü Tarafı* yine Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. Aralarında *Nadine Gordimer*, *Salman Rushdie*, *André Aciman* ve *Rollo May*'in de bulunduğu pek çok yazardan otuzu aşkın çevirisi yayımlandı. Nisan 2021 tarihinden bu yana İzmir'de kurulan Livera Yayınevi'nin Genel Yayın Yönetmenliğini yürütüyor.

*Chula,
Eranga
ve Luca için*

*Tapınmaya değer yalnızca iki tanrı vardır.
Talih ve elektrik.*

BİRİNCİ AY DÖNÜMÜ

*Tanrım, onları affet,
çünkü ben asla affetmeyeceğim.*

Richard de Zoysa,
“Good Friday 1975”

YANITLAR

Herkesin sorduğu sorunun yanıtıyla uyanıyorsun. Yanıt, Evet ve yanıt Tıpkı Buradaki Gibi ama Daha Kötü. Görüp görebileceğın kavrayış bundan ibaret. Yani uykuya geri dönebilirsin.

Dođduđunda kalbin atmıyordu, bir kuvözde yaşatıldın. Daha sudan çıkmış bir fetüsken bile, Buda'nın ağaçların altına neyi keşfetmek üzere oturduğunu biliyordun. Yeniden doğmamak daha iyidir. Bu zahmete girmemek. İçgüdülerine uyup içine doğduğun kutuda nalları dikmeliydin. Ama yapmadın.

Sana zorla oynattıkları tüm oyunları yarıda bıraktın. İki hafta satranç, Cub Scouts'ta bir ay, üç dakika ragbi. Okuldan takımlar, oyunlar ve bunlara değer veren moronlara karşı bir nefret besleyerek çıktın. Sanat sınıfını ve sigortacılığı ve yüksek lisansı yarıda bıraktın. Her biri uğraşmana değmeyecek bir oyun. Seni çıplak gören herkesi terk ettin. Uđruna savaştığın her amacı yüz üstü bıraktın. Ve kimseye anlatamayacağın çok şey yaptın.

Bir kartvizitin olsaydı, üzerinde şöyle yazardı.

MAALI ALMEIDA
Fotoğrafçı. Kumarbaz. Şıllık.

Bir mezar taşın olsaydı, üzerinde şöyle yazardı:

MALINDA ALBERT KABALANA
1955-1990

Ama ikisi de yok. Ve masada başka taşın da kalmadı. Ve artık başkalarının bilmediği şeyi biliyorsun. Şu sorulara yanıtın var. Ölümden sonra yaşam var mı? Neye benziyor?

YAKINDA UYANACAKSIN

Çok evvel, bin yüzyıl önce başladı ama tüm bu geçmiş günleri bir yana bırakıp geçen salıdan başlayalım. Pek çok gün olduğu gibi, akşamdan kalma ve bomboş bir kafayla uyanıyorsun. Sonu görünmeyen bir bekleme odasındasın. Etrafına bakıyorsun, bu bir rüya, bu kez rüya olduğunu biliyorsun ve bitmesini beklemekten memnunsun. Her şey gelip geçer, özellikle de rüyalar.

Üzerinde safari ceket ve rengi atık bir kot pantolon var ve buraya nasıl geldiğini hatırlamıyorsun. Ayakkabının bir teki ayağında, boyunda üç zincir ve bir fotoğraf makinesi asılı. Fotoğraf makinesi şu senin emektar Nikon 3ST, ancak lensi kırılmış ve kasası çatlamış. Vizörden bakınca çamurdan başka bir şey görünmüyor. Uyanma vakti, Maali oğlum. Kendini çimdikliyorsun ve acıyor, bıçak yarısından ziyade bir hakaret acısı gibi.

Kendi zihnine güvenmemenin nasıl bir şey olduğunu biliyorsun. 1973'te Smoking Rock Sirkisi'ndeki şu LSD tripi, Viharamahadevi Parkı'ndaki bir aralya ağacına üç saat boyunca sarılmak. On yedi bin

lakh¹ kazanıp on beşini kaybettiğin doksan saatlik poker maratonu. 1984'te Mullaitivu'da dehşete kapılmış ebeveynler ve çığlık çığlığa bağırarak çocuklarla hıncahınç dolu bir sığınakta yaşadığın ilk bombalama. On dokuz yaşında bir hastanede gözlerini açıp ne Ammacı-ğının yüzünü ne de ondan ne kadar nefret ettiğini hatırlaman.

Bir sıradasın, fiberglas tezgâhın arkasında oturan beyaz sarılı ka-dına bağıryorsun. Tezgâh arkasındaki kadınlara daha önce hanginiz kızmamıştır ki? Kesinlikle sen değil. Çoğu Lankalı içten içe köpürür ama sen avazın çıktığı kadar bağırarak şikâyet etmekten hoşlanırsın.

“Senin suçun demiyorum. Benim suçum demiyorum. Ama hatalar olur, değil mi? Özellikle de resmi dairelerde. Ne yapmalı?”

“Burası bir resmi daire değil.”

“Umurumda değil teyzecim. Sadece diyorum ki, ben burada olamam, paylaşmam gereken fotoğraflar var. Düzenli bir ilişkim var.”

“Ben senin teyzeciğin değilim.”

Etrafına bakıyorsun. Hemen arkadaki kuyruk, sütunların arasında kavisler çizerek duvar boyunca yılan gibi uzanıyor. Hava puslu, ancak kimseden sigara dumanı ya da karbondioksit çıktığı yok. Arabasız bir otopark ya da satılacak hiçbir şey olmayan bir pazaryerine benziyor. Tavan yüksek ve geniş avlu boyunca düzensiz aralıklarla yerleştirilmiş beton sütunlarla destekleniyor. Avlunun uzak ucunda asansör kapıları var gibi görünüyor ve insan silüetleri bu kapılardan girip çıkıyor.

Yakından bakıldığında bile bu figürler bulanık, ten renkleri pudrayı andırıyor ve kahverengi derili insanlarda pek rastlanmayan renklerde ışıldayan gözleri var. Bazıları hastane önlüğü giymiş; kiminin kıyafetinde kurumuş kan görünüyor; kiminse bazı uzuvları eksik. Hepsi beyazlı kadına bağıryor. Her birinizle aynı anda konu-

---

¹ Hint sayı sisteminde yüz bin birime tekabül eder. (ç.n.)

şuyor gibi görünüyor. Belki de herkes aynı soruları soruyordur. Kumar oynayan biri olsaydın (ki öylesin), bunun muhtemelen Jaki'nin aptal haplarının sebep olduğu bir halüsinasyon olduğuna dair 5/8 bahse girerdin.

Kadın büyük bir kayıt defteri açıyor. Seni ne ilgiyle ne de hor göerek baştan ayağa süzüyor. “Önce detayları netleştirmeliyiz. İsim?”

“Malında Albert Kabalana.”

“Tek hece, lütfen.”

“Maali.”

“Hece nedir biliyor musun?”

“Maal.”

“Teşekkürler. Din?”

“Yok.”

“Ne kadar aptalca. Ölüm sebebi?”

“Hatırlamıyorum.”

“Ne zaman öldün?”

“Bilmiyorum.”

“Aiyo.”

Ruh kalabalığı biraz daha yaklaşıyor, beyazlı kadına bağırıp çağırıyorlar. Solgun yüzlere bakıyorsun, kırık kafalardaki çökük gözler öfke, acı ve şaşkınlık içinde kısılmış. Göz bebekleri morluk ve yara kabuğu tonlarında. Birbirine girmiş kahverengiler, maviler ve yeşiller –hepsi de seni görmezden geliyor. Mülteci kamplarında yaşadın, öğlen saatlerinde sokak pazarlarında dolaştın, hıncahınç dolu kumarhanelerde uyuyakaldın. İnsan kalabalıklarının dalgalanması asla estetik değildir. Bu dalgalanma üzerine çullanıp seni bankonun oradan uzaklaştırıyor.

Lankalılar kuyruğa giremez. Tabii kuyruk denen şeyi birden çok giriş noktası olan amorf bir yay şeklinde tanımlamıyorsanız. Burası, ölümleriyle ilgili soruları olanların toplanma noktası gibi görünüyor.

Birden çok banko var ve öfkeli müşteriler parmaklıkların üzerinden arkadaki tek tük kişiye bağırıp duruyor. Ötedünya bir vergi dairesi ve herkes para iadesinin peşinde.

Kalçasında küçük bir çocuk taşıyan bir Amma tarafından kenara itiliyorsun. Çocuk sana sanki en sevdiği oyuncacı paramparça etmişsin gibi bakıyor. Annenin saçlarını topak topak eden kan elbisesiyle yüzünü de lekelemiş. “Peki ya Madura’mız? Ona ne oldu? Bizimle birlikte arka koltuktaydı. Otobüsü şoförden önce gördü.”

“Kaç kez söyleyeceğim hanımefendi? Oğlunuz hâlâ hayatta. Endişelenmeyin, mutlu olun.”

Bunu söyleyen, diğer bankodaki beyaz önlüklü, Afro saçlı ve ki-taptaki Musa’yı andıran bir adam. Gümbür gümbür sesi okyanusu andırıyor, gözleriye çırpılmış yumurtalar gibi soluk bir sarı. Geçen yılın en sinir bozucu şarkısının adını tekrarladıktan sonra kendi kayıt defterini açıyor.

Başka ne yapabileceğini bilmediğinde hep yaptığın gibi bir fotoğraf daha çekiyorsun. Karmaşayı yakalamaya çalışıyorsun ama lenste-ki çatlaklardan başka bir şey göremiyorsun.

Kim çalışan kim değil kestirmek kolay. Çalışanların kayıt defterleri var ve öylece ayakta durup sırtıyorlar; diğerleriye akıllarını oynatmış gibiler. Hızla hareket ediyorlar, sonra duruyor ve boşluğa bakıyorlar. Kimi başlarını geriye atıp inliyor. Çalışanlar hiçbir şeye dosdoğru bakmıyor, özellikle de onlara danışan ruhlara.

Şimdi uyanıp her şeyi unutmanın tam sırası olurdu. Rüyalarını nadiren hatırlarsın ve bu her neyse, hatırlama olasılığın eline *Floş* ya da *Ful* gelmesinden daha düşük. Nasıl ki yürümeyi öğrendiğini hatırlamıyorsan burada olduğunu da hatırlamayacaksın. Jaki’nin aptal haplarından aldık ve bu yalnızca kötü bir trip. Başka ne olabilir ki?

Ve sonra köşedeki bir tabelaya yaslanmış birini görüyorsun, üzerine siyah çöp poşetlerini andıran bir şey geçirmiş, ne çalışan ne de

müşteriye benziyor. Kalabalığı inceliyor ve yeşil gözleri tıpkı far yemiş bir kedininkiler gibi parlıyor. Gözleri sana dönüyor ve olması gerekenden daha uzun bir süre öylece kalıyor. Başıyla selam veriyor ve gözlerini kaçırmıyor.

Hemen üzerindeki tabelada şöyle yazıyor:

MEZARLIKLARI ZİYARET ETMEYİN

Yanıdaysa ok işaretli bir uyarı var:

→ ÇEKLER KIRK-İKİNCİ KATTA

Yeniden tezgâhın arkasındaki kadına dönüp şansını bir kez daha deniyorsun. “Bunda bir yanlışlık var. Ben et yemiyorum. Günde sadece beş sigara içiyorum.” Kadın sana tanıdık geliyor, muhtemelen yalanların da ona. Bir an için dalgalanma duruyor gibi oluyor. Bir an için orada tek başınaymışın gibi geliyor.

“Aiy! Her tür mazereti duydum. Kimse gitmek istemiyor, intihar edenler bile. Sence ben ölmek istedim mi? Beni vurduklarında kızlarımın biri sekiz biri on yaşındaydı. Ne yapabilirim ki? Şikâyet etmek bir işe yaramaz. Sabret ve sıranı bekle. Affedebileceklerini affet. Personelimiz yetersiz ve gönüllü arıyoruz.”

Başını kaldırıp kuyruktakilere doğru sesini yükseltiyor.

“Hepinizin yedi Ay’ı var.”

“Ay nedir?” diye soruyor boynu kırık bir kız. Kafatası çatlamış bir oğlanın elini tutuyor.

“Yedi Ay yedi gecedir. Yedi gün batımı. Bir hafta. Gereğinden fazla zaman.”

“Bildiğimiz aylardan bahsediyorsun sanmıştım?”

“Ay hep göktedir, göremediğinizde bile. Artık soluk alıp vermiyorsun diye Ay’ın Dünya’nın etrafında dönmeyi bırakacağını mı saırıyorsun?”

Tüm bunlardan hiçbir şey anlamıyorsun. Bu yüzden bir başka yol deniyorsun. “Şu kalabalığa bak. Kuzeydeki katliamdan olsa gerek.

Kaplanlar² ve ordu sivilleri öldürüyor. Hint arabulucular savaş başlatıyor.”

Çevrene bakıyorsun ama kimsenin seni dinlediği yok. Bakışlar seni görmezden gelmeye devam ediyor ve mavi-yeşil tonlarda ışıltıyor. Siyahlı adamı görmek için etrafına bakıyorsun ama ortadan kaybolmuş. “Sadece kuzeyde de değil. Aşağılarda da. Hükümet JVP³ ile savaşıyor ve cesetler üst üste yığılıyor. Gayet iyi anlıyorum. Bu aralar çok meşgul olmalısınız, anlıyorum.” “Bu aralar mı?” Beyazlı kadın suratını asıp başını iki yana sallıyor. “Saniyede bir yeni ceset geliyor. Bazen iki. Kulaklarına baktırdın mı sen?”

“Gayet iyi duyuyorum. Ben fotoğraf çekiyorum. Başka kimsenin görmediği suçlara tanıklık ediyorum. Bana ihtiyaç var.”

“Şu kadının doyurması gereken çocukları var. Şu adamın idare etmesi gereken hastaneler var. Senin de fotoğrafların mı var? Ha! Ne etkileyici ama.”

“Bunlar tatil şipşakları değil. Hükümetleri alaşağı edebilecek fotoğraflar. Savaşları durdurabilecek fotoğraflar.”

Sana doğru burun kıvrıyor. Boynundaki zincir bir Mısır haçı, bir zamanlar seni senin onu sevdiğinden çok seven bir oğlanın taktığından. Zincirle oynarken burnunu büzüştürüyor.

İşte o esnada onu tanıyorsun. Dış macunu reklamı için kullanılan gülümsemesi 1989 yılı boyunca gazeteleri süslemişti. Tamil ılımlısı olma suçuyla radikal Tamilciler tarafından katledilen üniversite öğrencisi.

---

² Tamil İlam Kurtuluş Kaplanları (TİKK) olarak da bilinen Tamil Kaplanları, 1976 yılından başlayarak 2009’a kadar ayrılıkçı amaçlarla Sri Lanka’da terör estirmiştir. Özellikle de Tamil diasporası ve yabancı devletlerden aldığı destek sayesinde güçlenen terör örgütü TİKK, ülkenin kuzey kısımlarında önemli bir etki alanı oluşturmuştur. (ç.n.)

³ Halkın Devrimci Cephesi. (ç.n.)